

40 ÅR
40 STEMME
MOT
VOLD
1979-2019

KRISE- OG INGESTSENTERET I FREDRIKSTAD

Innhold

	Side		Side
1 Forord	3	21 Dikt av M@i	28
2 Unødvendig loddsalg?	4	22 Et viktig steg videre	29
3 Barnetegning - altfor lite hjerte	6	23 Advokat på krisesenteret	30
4 Fremdeles er jeg redd	7	24 Illustrasjon av bruker	32
5 Kvinneglød overbeviste Blå Kors-ledelsen	8	25 Brev fra beboere	33
6 Dikt av kvinnelig dagbruker	10	26 Logoen vår gjennom tidene	34
7 På 31. året som ansatt	11	27 Statistikk: samtaler dagbrukere/beboere	35
8 Skriket	12	28 Faksimiler: Staten vil sikre krisesentrene	36
9 Illustrasjon av bruker	14	29 Fra et privat anliggende til et samfunnsansvar	38
10 "Mer enn et år" og "Vanlig liv"	15	30 Gråstein - et dikt av en mann	39
11 Barn som opplever vold trenger voksne med to ører og en munn	16	31 Krisesentertilbud for menn	40
12 Barnetegning - huset	18	32 Faksimile: Vold mot menn er tabu	42
13 Ansatt i 18 år	19	33 Illustrasjon av bruker	43
14 Som tolvåring kom jeg til krisesenteret	20	34 "Sammen er vi gode"	44
15 Faksimilie: Se barnet i familievolden	21	35 Gratulerer med 40-årsjubileum	46
16 Faksimilie: Jubileumsavis 1989	22	36 Fra frivillig pionerarbeid til kjønnsnøytralt og lovpålagt tilbud	48
17 Incestsenter fra 1992	23	37 Å leve med vold	49
18 Mitt eget "indre liv"	24	38 Yoga	50
19 Faksimilie: Frastjålet en barndom	25	39 Illustrasjon av bruker	51
20 Menneskehandel	26	40 Veien videre Bidragsyttere og informasjon	52 53

Forord

Av Marie Lindèn, Virksomhetsleder Krise- og incestsenteret i Fredrikstad

40 år og 40 stemmer om og mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep. Fra både utsatte, fagpersoner, ansatte og frivillige. Vi ønsker å løfte frem historiene og menneskene. Vi ønsker å vise hvor hardt, hvor lenge og hvor komplekst volden skader. Vi ønsker å løfte frem at vold i nære relasjoner er et samfunnsansvar og at vi må ta kampen sammen.

Vi håper at Du med denne boken ikke bare skal få et innblikk i vårt arbeid mot vold i nære relasjoner, men også et innblikk i de sterke menneskene som klarte å bryte ut av sine liv med vold, incest og seksuelle overgrep.

For over 40 år siden oppdaget noen kvinner i Fredrikstad et behov som ikke var dekket. Behovet var retten til sitt eget liv og et liv uten vold. Disse pionerene bestemte seg for at noe måtte gjøres, og det gjorde de. Kvinnene har bidratt til å gi over 4000 personer et beskyttet botilbud i over 40 år, og ytterligere 3000 personer har fått råd, veiledning og bearbeiding av vold og seksuelle overgrep i kommunene Fredrikstad og Hvaler. Dermed har de sørget for at over 7000 personer har fått muligheten til mening og mestring i et liv uten overgrep og vold siden oppstarten i 1979.

Takk til alle som har hjulpet til i arbeidet mot vold i nære relasjoner og takk for alle bidrag til denne boken.

Unødvendig lodd salg?

Av Erling Omvik

“Fru Holten, dette er jo helt unødvendig. Hvis kvinnfolka har det så ille, så kan de jo bare flytte fra mannen.”

Det er en replikk som Berit Holten aldri har glemt.

Hun var i sentrum og solgte lodd til inntekt for det nystartede krisesenteret i Fredrikstad da en av byens fremtredende politikere formulerte sitt verbale sleivspark.

Senterets åpning var 1. desember 1979. Tre damer hadde i løpet av noen hektiske høstuger stått på for å realisere sine visjoner. De hadde alle nære forbindelser til Blå Kors.

Berit Holten var gift med Blå Kors-leder i Fredrikstad Odd Holten, Kirsten Syversens ektefelle var Morten Syversen, styreleder for virksomheten og Karoline Bergly arbeidet som husmor for Blå Kors.

«Fru Holten, dette er jo helt unødvendig. Hvis kvinnfolka har det så ille, så kan de jo bare flytte fra mannen.»

Det har gått 40 år. – Vårt ønske om å starte krisesenter var basert på ideologi, men samtidig svært dårlig økonomisk fundert. Heldigvis ble vi møtt med mye velvilje og lite skepsis, sier Berit Holten i dag.

Krisesenter-entusiastene var i starten helt avhengige av gaver, lodd salg og en bred frivillig stab for å kunne tilby husly, mat og hjelp døgnet rundt.

- Vi hadde aldri våget å ta sjansen, uten at Blå Kors hadde forpliktet seg til å bidra med hus og at de tok virksomheten under sine vinger, sier Berit Holten.

Berit Holten minnes fra hennes første år i byen i 1964 og utover at rusbehandling nesten unntak var rettet inn mot menn. – Vi så stadig eksempler på at hele familier ble rammet, ikke minst ektefeller og barn, sier hun.

Initiativtagerne i Fredrikstad så mot hovedstaden:

- På den tiden var det bare Oslo som hadde et krisesenter, drevet fram av Rødstrømpene. Vi ble invitert til å delta på senterets landsmøte. Kirsten Syversen og jeg deltok. Til tross for at vi opplevde ideologiske forskjeller var det svært mye å lære, fortsetter Berit.

Lederne ved Oslo Krisesenter var helt klare på at adresse måtte holdes hemmelig og at senteret bare var for kvinner, ikke barn.

- Vi fulgte rådet om hemmelig adresse, men valgte fra dag én å etablere et senter både for kvinner og for barn. Vold og rus rammet jo hele familien. Navnet ble også Krisesenteret for mor og barn, sier Berit.

I den første tiden besto staben av en ansatt sosionom på deltid, sammen med en frivillig stab på mellom 50 og 60 kvinner og menn. Det begynte med at venner og kjente meldte seg som frivillige. Så kom det mange flere. Blant annet var det flere ektepar som meldte seg. Det ga en ekstra trygghet på nattevaktene å ha menn på vakt.

Berit Holten forteller om stort engasjement. – Vi la opp kursvirksomheten etter modell fra Kirkens SOS der vi hadde undervisningskvelder med fagfolk som psykologer, jurister og sosionomer som ga frivillige faglig ballast til å møte ulike utfordringer, sier hun.

Hun minnes også med glede at kvinneorganisasjoner i Østfold bidro, og at det ble samlet inn mye via Blå Kors-foreningene i fylket.

Det ble holdt basarer for krise-

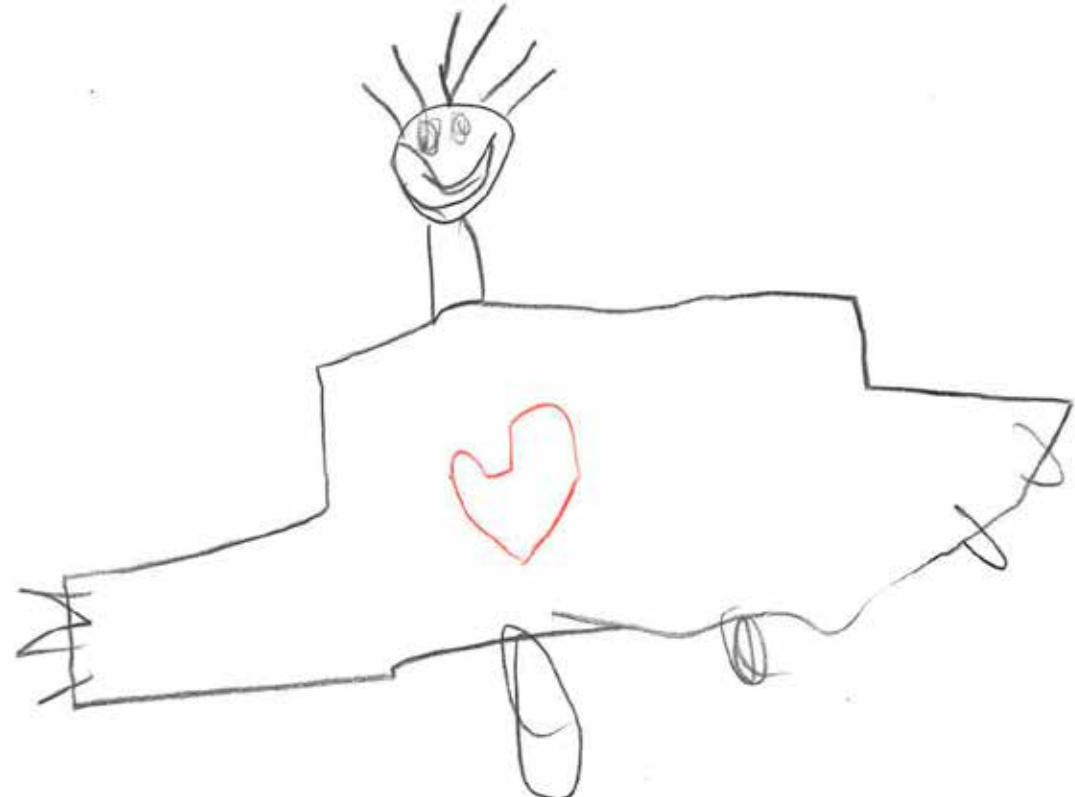
Berit Holten

senter-arbeid også i Halden, Sarpsborg og Indre Østfold.

I Krisesenterets første år ble kvinnene mottatt ved Blå Kors-klinikken og loset videre til det hemmelige huset som lå noen steinkast unna, i en sidevei til Sandveien.

Berit Holten understreker at Krisesenteret har hatt en fantastisk utvikling siden 1979:

- Det er som natt og dag. Vi startet jo nærmest på bar bakke - med lite faglighet, men samtidig med mye omsorg. Etter hvert tok samfunnet større ansvar for krisesentrene i Norge. Senteret i Fredrikstad har tatt steg for steg. I dag er jeg veldig stolt og imponert over å se hvordan profesjonelle fagfolk har satt sitt preg på senteret. Det er en utvikling som jeg ikke kunne drømme om i våre første år, sier Berit Holten.

"Han har altfor lite hjerte - det er derfor han ikke er noe snill."

Gutt 5 år 11 måneder
Har tegnet mors samboer som han har bodd sammen med
5 1/2 år.

"Han har altfor lite hjerte - det er derfor han ikke er snill."

Gutt 5 år 11 måneder har tegnet mors samboer som han har bodd sammen med i nesten 5 1/2 år.

Fremdeles er jeg redd

Fremdeles er jeg redd. Det vil nok ta lang tid før angsten blir borte, hvis den noen gang blir det.

Men etter et langt opphold på krisesenter er jeg etter mange år med fysisk og psykisk mishandling fri fra han som hadde makt over meg. Både jeg og barna måtte leve med harde slag, spark, juling og trusler. Alle pengene måtte leveres han. Penger til mat fikk vi skaffe på egen hånd.

Jeg fikk hjelp av rettsapparatet til å komme til krisesenteret. Hadde jeg bare visst hva krisesenteret var hadde jeg dratt dit for lenge siden.

På krisesenteret hadde vi det bra, barna og jeg. Vi fikk sluppet av i trygge omgivelser og fikk all den hjelp vi trengte. Krisesenteret muliggjorde flytting for oss ved å hjelpe oss å skaffe bolig.

De gav oss den hjelp ingen andre kunde gi oss.

Skrevet av tidligere beboere på krisesenteret

Krisesentrene gjør en forskjell

De fleste brukerne hadde vært utsatt for en mannlig voldsutøver, henholdsvis 93 % av beboerne og 91 % av dagbrukerne. Blant både beboerne og dagbrukerne var det 15 % som var utsatt for en kvinnelig voldsutøver.

Voldsutøver var nåværende eller tidligere ektefelle/samboer for nærmere 8 av 10 voksne beboere og dagbrukere. For 8 av 10 barn var voldsutøver far.

De fleste hadde vært utsatt for alvorlig vold over lengre tid. Det vanligste var å bli utsatt for psykisk vold eller trusler om vold og fysisk vold.

Krisesenterstatistikk 2018 (BUFDIR)

Hjemmet er farligst

I en rapport fra 2018 slår FN fast at hjemmet er den farligste plassen for kvinner. Den plassen som mange skulle betrakte som den tryggeste plassen er den plassen der flest kvinner blir utsatte for vold og overgrep og i verste fall drap.

Verdens helseorganisasjon betrakter vold i nære relasjoner som et globalt helseproblem av epidemiske proporsjoner. Det er et samfunnsproblem, et menneskerettsproblem, et demokratisk problem, et likestillingsproblem, og et folkehelseproblem.

Kvinneglød overbeviste Blå Kors-ledelsen

Av Erling Omvik

Den mannsdominerte Blå Kors-ledelsen i Fredrikstad drøftet flere ganger på 1970-tallet om man burde etablere virksomhet for kvinner.

- Spørsmålet var også til styrebehandling, men vi greide ikke helt å feste grepet. Inntil da var vårt hjelpetilbud konsentrert om menn. Samtidig følte vi oss rådville hver gang vi kom tett på familietragedier i vårt rusarbeid, sier Odd Holten, bestyrer og administrasjonssjef ved Blå Kors fra 1964 til 1985.

- De har æren for å at vi kunne åpne Krisesenteret for mor og barn i Fredrikstad 1. desember 1979, slår han fast.

Odd Holten flyttet til vår by som 24-åring for å bli Blå Kors-sjef, sammen med kone Berit. Hun hadde vært operasjonssykepleier ved Rikshospitalet og ble ansatt ved Sykehuset i Fredrikstad.

De første årene bodde det unge ekteparet i leilighet i samme

«Det tok fem-seks timer for å roe ned situasjonen og overtale mannen til å gi fra seg våpenet.»

Han fortsetter: - Vi skjønte ikke helt retningen, før kvinner i vår "umiddelbare nærhet" lot seg engasjere. De dro til Oslo for å bli inspirert av landets første krisesenter. Deres glød overbeviste styret og ledelsen om å starte landets andre krisesenter i Fredrikstad.

bygning som Blå Kors-klinikken i Sandveien. Begge ble vitner til opprivende scener med gråtende barn og ektefeller på vei til og fra sine menn som var innlagt ved klinikken.

Holten bekrefter fru Berits versjon om at de tre damene i "umiddelbar nærhet" også inkluderte Kirsten Syversen, gift med styreleder Morten Syversen og Karoline Bergly, husmor i Blå Kors.

Odd Holten hadde selv vært vitne til rystende voldsepisoder i sitt arbeid.

- En julaften ble jeg bedt om å oppsøke en familie. Der hadde mannen rett og slett slått kona gjennom døra og ut på verandaen. Hun satt blødende på en stubbe i hagen og strigråt. En fire år gammel gutt løp fortvilet rundt henne. Vi fikk kjørt mannen til Blå Kors, kona på legevakta og en god nabo tok seg av gutten, sier han.

En annen gang kom han opp en trapp til andre etasje i et hus i Fredrikstad. Ute i gangen ble han møtt av to vettskremte barn.

- I døra så jeg faren som hadde en pistol rettet mot meg. Inne i leiligheten var det en forskremt mor. Det tok fem-seks timer for å roe ned situasjonen og overtale mannen til å gi fra seg våpenet, minnes Blå Kors-sjefen.

Hans egen fortvilelse over det manglende tilbud til ektefeller og barn av voldsutøvende menn sitter spikret i minnet.

Derfor var Holten heller aldri i tvil om at Blå Kors skulle ta ansvar. Organisasjonen stilte til rådighet en tjenestemannsbolig i to etasjer, avsto fra husleie i de første årene, førte regnskap, heiet på initiativtagerne og støttet opp om dugnadsiveren.

- Erfaringene med krisesenterarbeidet viste svært tidlig at vold i nære relasjoner var langt mer omfattende enn bare i rusutsatte familier. Med tiden har dessuten samfunnet tatt mer og mer ansvar. I dag kan alle i Blå Kors-felleskapet være stolt av at vi så tidlig tok konsekvensen av våre erfaringer, reflekterer Odd Holten, som ikke minst er kjent for en lang karriere i politikken.

Fra 1985 til 1989 var han generalsekretær i Kristelig Folkeparti, og så representerte han partiet på Stortinget i årene fra 1989 til 2005.

Odd Holten

D i k t

Selv med de dypeste sår
Kan du velge hvilken retning
Du skal gå
Leve livet slik du vil

Et lekent liv i frihet
Uten straff
Fra nå av og hver dag
Er det du som bestemmer

Av kvinnelig dagbruker

På 31. året som ansatt

Du får høre historier som berører, og du ivaretar barn som har blitt frarøvet mye av barndommen. Å jobbe på Krise og incestsenter krever at du er trygg i deg selv, legger Marit til.

Senteret kan bidra til å skape trygge og gode rammer. Gi mennesker som kommer en pause, et pusteroom og en mulighet til å hente seg inn. Senteret kan fungere som en livbøye for mange mennesker. Marit fremholder at det er gjennom å være tydelig skaper vi tillit som bidrar til å bygge de gode relasjonene som muliggjør endring for den enkelte.

«Jeg har forandret meg, sier Marit. Jeg er mindre opptatt av trivielle ting som for eksempel hvilke gardiner som passer best på kjøkkenet.

«De gode samtalenene er gjerne en fin kombinasjon av latter og tårer»

Marit startet som frivillig på Krisesenteret 1988. Hun hadde da ikke noen erfaring eller kunnskap om hva som møtte henne.

Nå over 30 år senere, etter å vært frivillig og jobbet som nattevakt samt tatt tre års utdanning innen psykoterapi rettet mot personer utsatt for alvorlig omsorgssvikt, jobber hun nå til stor del med individuelle samtaler og gruppetilbud.

Å jobbe med mennesker som er utsatt for vold i nære relasjoner er et jobb som krever mer enn bare omsorg for andre. Det krever både kompetanse og profesjonalitet. Vi kommer tett på menneskeskjebner. Kvinner og menn som kan slite med alvorlige senskader etter hva de har opplevd, forteller Marit.

Og jeg analyserer fort samtaler. Det kan være litt slitsomt for mannen hjemme,» sier hun og ler. Humor og latter er viktige våpen i samtalen og møtene med mennesker utsatt for vold og incest. «De gode samtalenene er gjerne en fin kombinasjon av latter og tårer,» forteller Marit.

Marit har vært med på over 30 år av krisesenterets reise, en reise med fokus på utvikling av fag og utvikling av god praksis. Marit har vært med på å starte incestsenter og utvikle et faglig godt tilbud med grupper og individuelle samtaler til mennesker både utsatt for vold og seksuelle overgrep. Etter over 30 år er Marit fortsatt takknemlig over å få lov til å utgjøre en forskjell i menneskers liv.

Marit

Jeg hørte skrik. Skrik som skar inn i hjertet mitt. Jeg satt i sengen min og hørte på alle forferdelige skrikene. Jeg hadde lyst å gi inn i stua for å se hva som skjedde, men jeg turte ikke. Det ble stille i mange sekunder.

borte. Jeg ble lettet over at bare han gikk. Men hvorfor var hun ikke med han? Hvorfor gikk de ikke på tur sammen? Det kom noen ubehagelige hulkelyder og gråt fra stua. Gråt med mye smerte i.

Skriket

En fortelling av en kvinnelig ung dagbruker

Det eneste jeg kunde høre var hjertet mitt som banket hardt. Jeg slo av lyset og prøvde å sove, men så kom alle de forferdelige skrikene igjen. Jeg satte meg opp i senga. Hendene mine var klamme, men resten av kroppen min var kald. Hun prøvde å si noe, men jeg klarte ikke å høre hva hun sa.

Det hørtes ut som han svarte med å knuse noe. Og så kom det et skrik. Kroppen min begynte å skjelve. Jeg prøvde å finne mobilen min og ringe etter hjelp, men jeg fant den ikke. Jeg dro opp rullegardin min og tittet ned på gaten. Håpet på at det skulle være noen som kunne hjelpe oss, men jeg så ingen.

Jeg måtte gjøre noe, men hva skulle jeg gjøre? Plutselig smalt det i ytterdøra. Noen gikk fort ned trappa. Jeg gikk bort til vindu og så ut. Der så jeg at han sjanglet bort til den lille stien som lå ved siden av blokka og noen sekunder senere var han

Jeg gikk sakte mot døren. Jeg tok hånden på dørhåndtaket og dro det sakte ned. Døren åpnet seg sakte. Jeg tok et skritt ut i gangen. Jeg var redd. Alle jakkene og skoene lå strødd utover gulvet. Jeg tok et lite skritt ut mot stua. Der lå hun.

Ansiktet var hovet og rødt. Hun hadde sår på kroppen sin. Jeg gikk sakte mot henne. Prøvde å snakke med henne, men tårene sprutet ut før jeg fikk sagt et eneste ord. Jeg prøvde å løfte henne opp i sofaen, men jeg klarte det ikke. Pusten min var tung. Hjertet mitt dunket hardt og fort. Jeg hentet mange tepper og puter som jeg la på gulvet. Jeg dro henne forsiktig mot sengen som jeg laget. Hun vridde seg av smerter der hun lå.

Jeg løp rundt i huset for å finne mobilen. Da jeg fant den tastet jeg inn nummeret til ambulansen. De svarte at jeg skulle fortelle dem hva som skjedde. De skulle komme

innen 10 minutter. Jeg løp til kjøkenet, hentet vann og papir, og sprang tilbake til henne. Prøvde å rense de verste sårene. Hun vred seg unna når jeg tok på sårene hennes. Tårene rant nedover kinnene mine. Jeg skulle ønske at det aldri hadde skjedd. Hun hostet litt, prøvde å reise seg opp, men hun klarte det ikke. Jeg fortalte at ambulansen var på vei.

Jeg følte at tårene mine aldri tok slutt. Nå hadde jeg ingen som kunde trøste meg. Jeg følte meg ensom. Plutselig gikk døren opp og jeg skvatt. Han var tilbake. Jeg satt med hodet hennes i favnen når han kom inn i stua. Han gikk mot meg med korte skritt. Hjertet mitt hoppet nesten ut. Han tok meg i den ene armen og dro meg opp av gulvet.

Blikket hans møtte mitt. Det var et kaldt og stivt blick. Ansiktet hans var strengt. Han slapp armen min og jeg ble litt mer rolig. Helt til jeg fikk et slag i ansiktet. Jeg datt bakover. Landet på gulvet, ved siden av hun som lå der fra før av. Øyene mine presset på med tårer.

Jeg hørte så vidt at det ringte på. Han gikk mot døra. Skrittene hans var tunge. Jeg lukket øyene igjen og håpet jeg skulle dø. Det skjedde ikke! Han åpnet døren og det kom flere mennesker inn i leiligheten.

De hjalp meg opp og støttet meg ned trappen. Jeg hadde ikke lyst å spørre hvordan det gikk eller hvor vi skulle, var livredd å høre at det ikke kom til å gå bra. Det var da de fortalte at hun var trygg. Jeg ble lettet. Jeg visste da at hun fikk hjelp og at hun skulle få vite at jeg hadde det bra.

Men jeg hadde det ikke bra, jeg følte meg som luft.

«Blikket hans møtte mitt. Det var et kaldt og stivt blick. Ansiktet hans var strengt.»

12/7-2010 Hei Alle Dere :)
Vil vel ta mere enn ett
år og bli det som står
på Bilde, Men vet at vi
kommer DIT TAKKET
være så mye oppbakking
fra alle Dere, GLAD i Dere
Alle SAMMEN. Takk for at
dere har lært
meg og ikke
gi opp

"Hei alle dere :)
Vil vel ta mere enn ett år og bli det som står på bilde, men vet at vi kommer dit takket være så mye oppbakking fra alle dere, glad i dere alle sammen.
Takk for at dere har lært meg og ikke gi opp."

Mamma
Jeg elsker deg
Vi skal bli en normal
familie

Mamma
Jeg elsker deg
Vi skal bli en normal
familie

Barn som opplever vold trenger voksne med to ører og en munn

Ann-Kristin Johansen, tidligere ansatt ved Krise- og incestsenteret i Fredrikstad og Høgskolelektor/ Stipendiat, Høgskolen i Østfold, avd. for Helse- og sosialfag og PhD kandidat i psykologi, NTNU.

MANGE BARN LEVER MED VOLD OG OVERGREP hver eneste dag. Mange voksne, både politikere og hjelpere, har etter hvert blitt klar over det. På krisesenteret har de ansatte lenge hatt hjerte for disse barna. Her møter barn fagfolk som tør, og er god til å lytte til deres fortellinger. Med sin kunnskap og kraft har de løftet barnas stemmer ut til det offentlige rom, og dermed vært en sterk bidragsyter til økt forståelse for barneperspektivet.

Barn har nemlig behov for å dele traumatiske hendelser med trygge voksne. Men, det er fortsatt mange voksne, også de med makt og myndighet til å kunne hjelpe, som vegrer seg for å snakke med barn som befinner seg i vanskelige livssituasjoner. Noen synes det er vanskelig å oppdage disse barna. Mange er redde for å gjøre vondt verre, og enda flere er kanskje redde for at de selv ikke er flinke nok til å gå inn i disse samtaleene.

Min forskning- og praksiserfaring fra krisesenteret viser at barn tenker mye over sin virkelighet, men at de noen ganger mangler språk, kunnskap og livserfaring til å skape

mening med volden og det vanskelige de opplever. Når mening mangler, tar barn i stedet i bruk fantasien, for å forsøke å forstå sin virkelighet. Med utgangspunkt i min praksiserfaring på krisesenteret vil jeg gi et eksempel på en slik historie:

EN SPEDLEMMET OG LITEN GUTT PÅ FIRE ÅR. Han hadde levd med en pappa som utsatte mamma for grov og gjentakende fysisk og psykisk vold. Barn med slike opplevelser kan noen ganger bli svært urolige og ha vanskelig for å tilpasse seg i relasjoner med andre barn og voksne. Fireåringen gikk ofte til verbale og fysiske angrep, og ødela mange ganger i lek med andre. De fleste trakk seg unna. Jeg møtte denne fireåringen, og under en av mine samtaler med gutten, sa han; «Har du en kniv?»

«**JEG ER SLEM, OG JEG VIL SKJÆRE OPP MAGEN MIN, FOR DET ER INNE I MAGEN MIN AT DET SLEMMET SITTE**», sa gutten. Dette er en sterk historie, og den minner oss for det første på at barn på ulike måter kan fortelle oss at de ikke har det bra. Språk er nemlig mer enn ord.

Men det er ikke lett for voksne å forstå at å være urolig, aggressiv og avisende kan være tegn på voldsopplevelser. Derfor må vi voksne ikke bare lytte til ordene, men også til andre tegn og signaler som kan være uttrykk for at et barn strever.

Skyld, skam og ensomhet tar stor plass. Voksne har derfor også et stort ansvar i å dobbelt-lytte til barns fortellinger. Det innebærer å lytte til de vanskelige fortellingene samtidig som man inviterer til og bekrefter alternative fortellinger

«Barn som sitter med vanskelige livserfaringer mangler nemlig ofte gode fortellinger om seg selv.»

For det andre peker denne historien på at barn trenger voksne som lytter godt etter. Et godt utgangspunkt er at vi **LYTTER OG SNAKKER I DEN MENGDE VI HAR FÅTT TILDELTE ØRER OG MUNN.** Dette handler om å være der barnet er. Når barn for eksempel sitter med en forståelse av seg selv som slem, må vi voksne hjelpe dem med å skape ny mening og forståelse – og hjelpe de med å se sammenhenger.

Barn som sitter med vanskelige livserfaringer mangler nemlig ofte gode fortellinger om seg selv.

– med små beskrivelser av hvem barnet også er. Barn som opplever vold er nemlig mye mer enn å være voldsutsatt. Disse alternative fortellingene kan gi et godt grunnlag til å snakke om vanskelige opplevelser uten å invitere til en retraumatisering.

På krisesentrene er det voksne som er seg bevisst sine to ører og en munn. Men, barn trenger slike voksne på alle arenaer. Husk, det er bare barn som vet hvordan det er å være barn – og de fortjener å bli lyttet til.

*"Til hele krisesenter.
Det er hyggeli, og vere her. Dere på sentre er snille."*

Ansatt i 18 år

Det er umulig å ikke bli berørt når Ingebjørg forteller om noen av historiene og erfaringene fra de til 18 årene på Krisesenteret. Og noen historier vil nok også følge henne resten av livet. «Jeg husker spesielt en gutt på 6 år, yngst i en flokk på 8 barn. Han ble hakkekyllingen i familien, og jeg hadde så vondt av han,» forteller Ingebjørg. «Nesten så jeg tok han med meg hjem.»

Slike historier har hun flere av, men at hun etter hvert lærte seg at en kan være personlige, men aldri private. «Det ble en viktig regel for meg. Og det gjorde det enklere å skille mellom hva som er min oppgave og rolle, og hva som er den andres ansvar og situasjon.

Ingebjørg er takknemlig for alle årene på Krise- og incestsenteret. «Det har vært både fantastisk og utfordrende å jobbe med en så viktig samfunnsoppgave. Det å møte mennesker med ryggsekker fulle av bekymringer og frykt, og så kunne få bidra til at den gradvis blir litt lettere er noe jeg tar med meg.»

Det bor fortsatt like mange kvinner og barn på krisesentrene i dag som for 40 år siden. «Det er økt nasjonal fokus på vold i nære relasjoner. Samtidig er barnas stemme viktigere, og det oppleves som at det er mer åpenhet og at barna blir mer inkludert,» sier Ingebjørg. «Det er positivt og viktig,» legger hun til.

Ingebjørg

Som tolvåring kom jeg til krisesenteret

Som tolvåring kom jeg til krisesenteret. Der kunne jeg være trygg. De ansatte viste meg sikkerhetstiltakene på huset og fortalte meg nøye om rutineene de hadde i forhold til dette.

På senteret ble jeg sett, og jeg fikk være for meg selv på ungdomsrommet. Etter hvert fikk jeg tilbud om å snakke med noen, alene. Det var viktig for meg å få satt ord på tankene og alle de vanskelige følelsene.

Hadde jeg ikke fått mulighet til å snakke, tror jeg at jeg kunne blitt litt som faren min. Hele livet med vold hadde blitt normalen, det ble det vanlige. Jeg hadde også begynt å bli litt rabagast på skolen. Jeg trengte samtaler som utfordret mine egne tanker.

Oppveksten med vold sitter fremdeles i meg. Jeg er naturlig stressa hele tiden, får aldri ro inni meg. Når det er som verst, tar det all energi. Jeg blir sliten både fysisk og psykisk.

Mann 22 år.

Fredrikstad Blad

FREDAG 11. NOVEMBER 2005 NYHETER 3

Se barnet i familievolden

Familievold skjer ikke bare bak lukkede dører. Det skjer også foran lukkede øyne.

Av Randi Kristoffersen
Randi.kristoffersen@fb.no

Det mener barnepsykolog Magne Raundalen. Han har ledet et større nasjonalt program for traumebehandling av barn og unge. I går holdt han, i regi av krise- og incestsenteret i Fredrikstad, foredrag for vel 100 deltagere fra barnevern, helsestasjoner, skoler og politi - for å nevne noen. Temaet var; barn som lever med familievold.

Småbarnsfedre slår
Barna er, ifølge statistikkene, mellom null og fire år når de opplever familievold.

– Skjer den såkalte konemishandlingen først etter at paret har fått barn? – I mange tilfeller er det slik. Det er flere som har blitt overrasket over at deres rimelig greie kjæreste, er blitt en voldsperson etter at han ble far.

Raundalen er derfor glad for at det nå er blitt innført samlivskurs til alle førstegangsforeldre.

Barne- og ungdomsarbeider Kari Næss Omvik i Krise- og incestsenteret i Fredrikstad forteller at barn som er vitne til vold i familien, vil oppleve det like traumatisk som om de skulle blitt slått selv.

PS! Fredrikstads nyutnevnte statssekretær Krishna Chudasama åpnet i går konferansen. Det var hennes første offentlige oppdrag som statssekretær for likestillings- og brukerdepartementet.

BARNEPSYKOLOG Magne Raundalen holdt i går foredrag om familievold for fagpersoner i Fredrikstad.
FOTO: MILS HARALD AANSTAD

Barnepsykolog Magne Raundalen

«Det er flere som har blitt overrasket over at deres rimelig greie kjæreste, er blitt en voldsperson etter at han ble far».

Faksimile: Se barnet i familievolden - Fredrikstad Blad 11. november 2005.

10 år i kamp mot privat vold

Dette er en spesialavis som markerer 10 års jubileet ved Krisesenteret for mor og barn i Fredrikstad og omegn. Siden 1. desember 1979 har senteret aktivt hjulpet mennesker som har levd med fysisk og/eller psykisk vold. Statistikken forteller om 11.500 overnattinger.

“Tar kvinnene på alvor”

- Vi tror på mennesker som ikke lenger tror på seg selv, sier Krisesenterets daglige leder, Hilde Langerød.

- Hos oss kan du få hjelp med praktiske problemer, og vi formidler de kontakter som kvinner i kriser har behov av, legger hun til. De ansatte ved senteret vet at mange drøyer med å ta kontakt.

- Det er skremmende å tenke på at kvinner har brukt flere år før de våget å slå vårt nummer, fremholder Langerød.

Faksimile: Krisesenterets jubileumsavis - i samarbeid med Fredrikstad Blad 1989 - Opplag 27.000

Krisesenterets jubileumsavis - i samarbeid med Fredrikstad Blad

10 ÅR I KAMP MOT PRIVAT VOLD

Dette er en spesialavis som markerer 10 års jubileet ved Krisesenteret for mor og barn i Fredrikstad og omegn. Siden 1. desember 1979 har senteret aktivt hjulpet mennesker som har levd med fysisk og/eller psykisk vold. Statistikken forteller om 11.500 overnattinger.

«Tar kvinnene på alvor»

— Vi tror på mennesker som ikke lenger tror på seg selv, sier Krisesenterets daglige leder, Hilde Langerød.

— Hos oss kan du få hjelp med praktiske problemer, og vi formidler de kontakter som kvinner i krise har behov for, legger hun til. De ansatte ved senteret vet at mange drøyer med å ta kontakt.

— Det er skremmende å tenke på at kvinner har brukt flere år før de våget å slå vårt nummer, fremholder Langerød.

Se sidene 4 og 5

TELEFON (09) 31 55 45 — BETJENT HELE DØGNET

Opplag: 27.000

Incestsenter fra 1992

Gjennom flere år hørte vi fortellinger fra voldsutsatte kvinner, som beskrev hvordan de hadde vært utsatt for incest og seksuelle overgrep i oppveksten.

Kvinnene bodde på Krisesenteret fordi de hadde levd med vold fra sin partner.

Vi kunne ikke ignorere deres behov for å sette ord på alvorlige og svært ødeleggende krenkelser.

Og vi fikk erfare betydningen av å bli lyttet til og trodd på.

I Østfold fantes flere krisesentre, men ingen incestsentre.

Vårt engasjement ble tent, og vi så nødvendigheten av et eget tilbud til alle som hadde vært utsatt for incest og seksuelle overgrep i barne- og ungdomsår.

Etter skoloring og god planlegging kunne vi åpne incestsenteret i 1992. Senteret tilbyr individuelle samtaler og mulighet til å gå i gruppe.

Mange kvinner og menn har oppsøkt senteret. De har fått mulighet til å sette ord på ufortalte fortellinger og hjelp til å bearbeide de sensfølger som overgrepene fikk i deres liv.

Av Kari Omvik

Voksne kan stoppe overgrep mot barn

Kronikk
KARI NÆSS OMVIK
Ledende miljøterapeut, Krise- og incestsenteret i Fredrikstad

Det var mye bråk hjemme hos oss. Fyll og krangel. Så jeg ble ofte sendt til besteforeldrene mine. Bestefar var ekkel. Han likte vondt og det han gjorde var vondt. Ofte, veldig ofte, måtte jeg gjøre noe med kroppen hans. Jeg kuttet opp. Mm. Og på skolen. Ingen spurte da jeg stuttet på skolen. Som voksen har jeg levd sammen med en mann som har skadet meg. Han har utsatt meg for grov fysisk vold og mishandlet meg seksuelt. Jeg trodde det måtte være sånn. At jeg fortonne det. Nå forstår jeg at det ikke var min skyld. Og var nok et lett bytte fordi ingen tok vare på meg da jeg var barn.

DETTE ER en av mange livfortellinger som Incestsenteret i Fredrikstad har fått. Fredag 24. november markeres 25 års drift med fagdag på Litteraturhuset. 300 interesserte vil fylle salen. Incestsenteret ble etablert av Stiftelsen Blå Koes Fredrikstad i 1992. 13 år etter at Krisesenteret åpnet. Bakgrunnen var at flere som kontaktet Krisesenteret på grunn av vold fra partner også

søkte bistand. Hvert år oppsøker mellom 40-50 personer senteret, som er det eneste lavterskeltilbudet i Østfold.

LYTTE OG TA PÅ ALVOR
I relasjoner hvor tillit skapes er det mulig å fortelle. Store og små fortellinger. De synlige og usynlige. Om det som aldri tidligere har hatt ord. Om overgrep, om frykt. Om skammen, som ble så ødeleggende for livet. Skyldfølelsen og selvforaktelsen. Om krevende forhold til andre mennesker. Gjennom å dele sin historie blir det mulig å skape en ny fortelling. I en relasjon som bærer det utslåttstående menneskene over tid. «Noen ganger når moren min kom full hjem fra fest vekket hun meg. Da måtte jeg legge meg sammen med henne og tilfredsstillte henne seksuelt. Jeg var en gutt midt i åttene. Så mye skam.» «En dag skrev jeg en lepp til mamma og fortalte hva pappa gjorde. Leppen la jeg i Askemadens munn, der hun alltid la klærne mine. Jeg ventet. Leppen ble borte og mamma sa aldri noe.»

«Barn har krav på oppvekst uten krenkelser. Vi må våge og ville se inn i denne verdenen.»

VI VET AT MANGE BARN og unge daglig utsattes for incest og seksuelle overgrep. Professor Svein Mossige fant i 2007 at

HVA FØLER BARN SOM UTSETTES FOR OVERGREP? Fra teaterstykket «Childs» som det refereres til i kronikken. Petra Fransson (liggende på gulvet) er hovedfortelleren, mens Henriette Stoner danser hva hun føler i møte med overgrepene.

Forskning slår fast at alvorlige krenkelser som incest og seksuelle overgrep er svært skadelige og kan få omfattende konsekvenser for barnets ut-

viktlige temaer må skapes. Hvis voksne i større grad relaterer seg til barn som selvstjerte og kompetente individer, kunne krenkelser og overgrep

BAKGRUNN:
Incestsenteret i Fredrikstad har fått. Fredag 24. november markeres 25 års drift med fagdag på

Faksimile: Voksne kan stoppe overgrep mot barn - Fredrikstad Blad 21. november 2017.

Mitt eget "indre liv"

Jeg har vært utsatt for langvarig seksuelle overgrep som barn og alvorlig omsorgssvikt.

Overgriperen var en person jeg stod i en nær relasjon til og så på som en farsfigur. Jeg fortalte min mor om et av overgrepene men ingenting ble gjort. Etter det valgte jeg og ikke snakke mer om overgrepene.

Jeg var redd for konsekvenser/straff, redd for å ikke bli trodd, redd for å ødelegge mitt forhold til overgriperen, redd for å skade overgriperen, følelsen av at det var min skyld, jeg hadde gjort noe galt, redd for at andre skulle bli sint på meg, skamfull, redd for at alle andre skulle få vite hva jeg hadde gjort, redd for å bli avvist, redd for at alle andre skulle få vite hvor ekkel jeg var, og at de også syntes jeg var ekkel.

Jeg føler jeg har distansert meg fra eller fortrenget overgrepene, jeg har manglende forståelse og begreper for hva jeg har ble utsatt for, og at jeg ikke vet hvordan eller til hvem jeg kan fortelle det til.

Jeg uttrykker mine følelser med total isolasjon, mistillit til andre mennesker, tap av håp eller tro eller en følelse av håpløshet eller fortvilelse.

Jeg har gjenopplevelsestilstander hvor det blir forvirring om nåtid og fortid, har ekstrem aggresjon, underlig tap av hukommelse, klarer ikke å huske hva som skjedde under en periode, eller oppgaver som er fullført, stadig forskjellige kroppslige plager. Jeg føler skyldfølelse, hjelpeløshet, skam, og jeg har en følelse av å være helt annerledes fra andre mennesker.

Det jeg verdsetter i en gruppe er opplevelsen av fellesskap og det å bli forstått, håp, informasjon, gjensidig støtte, læring ved å observere andre personers håndtering av følelsesmessige vanskelige situasjoner og alternativ følelsesmessig forståelse av situasjoner.

Jeg viste åpenhet i en gruppen, min målsetning var forandring, og var veldig motivert for dette.

Jeg ønsket å oppnå/trengte hjelp av andre mennesker for å "se meg selv utenfra". I gruppebearbeiding kan jeg utvikle bedre forståelse for mine tanker, følelser og reaksjoner, bli mer selvbevisst og mer oppmerksom på hvordan jeg forholder meg til andre.

Bearbeiding i gruppe har gitt meg innblikk i hvordan andre tenker og føler, og tilbakemeldinger fra andre gir meg større forståelse for mitt eget "indre liv".

«Jeg føler skyldfølelse, hjelpeløshet, skam, og jeg har en følelse av å være helt annerledes fra andre mennesker.»

UVESENTLIG. Hvor grovt et seksuelt misbruk er, og antall ganger det skjer, er egentlig uvesentlig. De følelser og tanker om meg selv som overgriperen barbet til i meg, det er hva som utvilsomt påreg-ger meg, betror kvinnen oss. (Illustrasjonsfoto)

FRASTJÅLET en barndom

Har ført til et belvete for den i dag 30 år gamle kvinnen. - Jeg ble selvdestruktiv og hadde en voldsom trang til å våkne om morgenen bare for å finne en grunn til å dø, forteller hun til Demokraten.

Av Tove Inén Nilsen

Vennene hennes vil beskrive henne som et kreativt og positivt menneske som er svært glad. Hun spiser glede i miljøet hun lever i, og betegnes som en intelligent personlighet. - Men jeg er også kaotisk. Har veldig bestemte meninger enkelte ganger. Noen vil nok synes at jeg er svært vanskelig å forstå, at jeg er en såkalt dyptankende person. Jeg tror ikke alle tenker så alvorlig på livet som jeg gjør. De oppfatter meg nok også som en veldig morsom kvinnelig person, sier den 30 år gamle kvinnen.

Viktig å holde fasaden

Folkene som står henne nærmest var hvilket belvete hun var gjennom i barndomsårene. - De oven kjente meg overordentlig. får nok et inntrykk av at jeg er en person som har gått gjennom livet uten problemer. En person som normalt er perfekt. Jeg holder nemlig fasaden en veldig vellykket person som alltid er glad og tenk til å hjelpe andre som har det vanskelig. For jeg girner å hjelpe meg til selv, er det veldig viktig at folk ikke skal skjønne hvordan det egentlig er for meg. Anne Kath, helseassistent ved Kriksenstrøtt i Fredrikstad, og leder av en støttegruppe for incestofre, forteller at kvinnen og moren som har blitt misbrukt minskelig når de var barn, og har en tendens til å hjelpe andre sine egne behov for å hjelpe andre i stedet.

Hva er «meg»?

- Mitt sønn jeg har ikke fått lov til å utvikle meg. Hvordan ville jeg ha vært som person om jeg ikke hadde vært utsatt for incest? Det får jeg aldri vite, sier det kvinnelige incestofferet betenkt.

- Jeg husker at jeg som barn tenkte meg ut fra andre barn, men jeg kunne betrakte dem mens de lekte. Kunne omgås barn, men jeg taklet ikke det å ha bestevenner.

Intenst dødsønske

Da hun leste i tidningen, fikk hun stadig lyst til å ta sitt eget liv. Livet var kaotisk, men hun skjente ikke grunnen til den dype smerten hun bar inni i seg. Hva kunne formene enkelte episoder fra sin tidligere barndom, med disse hendelsene kunne utvilsomt være årsaken den selvdestruktive trangen. I tillegg til angsten og dødsønsket ble hun rammet av spiseforstyrrelser.

- Jeg hadde en lyst til å våkne hver dag i bare for å finne en mulighet til å ta livet kvinnen oss.

Puslespillet går opp

Sensere i livet opplevde hun å ikke kunne ha trygge forhold til menn, noe som førte til stadig nye, kaotiske forhold.

- Jeg tror hele tiden at noen er ute etter å skade meg - etter å gjøre meg vondt, forteller hun.

Da hun var 26 år, tok en venn henne med til et kurssted hvor man praktiserte «frigjørende pusling». Ved hjelp av denne metoden og gode formater, fikk hun en innside i hva som faktisk hadde skjedd henne i barndommen. - Når så voodo at hun hadde fortrenget dem langt ned i underbevisstheten.

- Politisk fant jeg grunnen til et bestemt mønster som hadde forfulgt meg. Hele puslespillet gikk plutselig opp, sier kvinnen lettet. De årsaken til det innestengte smerten, ønsket om å ta selvskade og hennes nød for men ble funnet, kunne hun ta tak i problemet og jobbe med det.

- Det er hjelp å få

- Jeg har et indre ønske om at andre ikke skal få oppleve hva jeg har vært i gjennom. Jensens på Inceststrøtt for Kvinner og Kriksenstrøtt har hjulpet meg utrolig. Heldigvis kan jeg i sin alder av 30 år få en mulighet til å fullføre livet mitt, avslutter kvinnen.

Søkelys på vold mot kvinner

Demokraten bringer i dag andre del av en serie om vold mot kvinner og beringskonferansen spesielt. Bakgrunnen for artikkel-City i Fredrikstad 18. og 20. oktober. Konferansen setter fokus på kvinners egne arbeid.

I tillegg er det i høsten møter til en kvinne som har skrevet om misbrukt som barn av personer som sto henne nær. Hun forteller hvordan misbruket har fått følger for hennes senere liv.

Parallellt er det i serien, som sto på trykk fredag 1. oktober, omfatter Kvinnenstat for noe og barn i Fredrikstad. I morgentid vil i tillegg være en Fredrikstad kvinnen som ble misbrukt og fysisk misbrukt.

Faksimile: Frastjålet en barndom Demokraten 5. oktober 1993.

Menneskehandel

Av Mildrid Mikkelsen, Leder ROSA

Menneskehandel er å utnytte barn, kvinner og menn til å utføre arbeid og tjenester ved bruk av tvang, vold, trusler, forledelse eller ved å utnytte personens sårbare situasjon. Selve begrepet menneskehandel omfatter ulike former

et tiltak i ulike regjeringers handlingsplaner mot menneskehandel. Over 1000 personer fra over 60 nasjonaliteter har vært i kontakt med ROSA, og mer enn 600 har tatt imot hjelp. ROSA sikrer at personer utnyttet i menneskehandel får

«ROSA sikrer at personer utnyttet i menneskehandel får tilgang på sine rettigheter i form av trygge oppholdssteder, juridisk og økonomisk bistand, helsetjeneter og aktiviteter.»

for utnyttelse som utnyttelse til prostitusjon eller andre seksuelle formål, tvangsarbeid eller tvangstjenester. Hvor mange som hvert år identifiseres som mulige ofre for menneskehandel i Norge varierer, men hovedtyngden utnyttes i prostitusjon.

ROSAs tilbud til ofre for menneskehandel

ROSA står for Reetablering, Oppholdssteder, Sikkerhet og Assistanse. ROSA koordinerer et landsdekkende tilbud med trygge oppholdssteder og bistand til ofre for menneskehandel, og drifter den nasjonale hjelpetelefonen.

Krisesentersekretariatet opprettet i 2005 ROSA med finansiering fra Justis- og beredskapsdepartementet. Siden den gang har ROSA vært

tilgang på sine rettigheter i form av trygge oppholdssteder, juridisk og økonomisk bistand, helsetjenester og aktiviteter.

ROSAs suksess – krisesentrenes fortjeneste

ROSA er evaluert og oppsummert som en suksess. I evalueringsrapporten ble nettopp krisesentrenes innsats trukket fram som en avgjørende faktor for ROSAs gode resultater. Krise- og incestsenteret i Fredrikstad har helt fra begynnelsen vært en viktig samarbeidspartner for ROSA, og sentrets oppfølging av ofre for menneskehandel gir en god beskrivelse av hvor egnet krisesentrene er som et bo- og oppfølgingstilbud for denne målgruppen.

«Uten krisesenteret hadde jeg vært død i dag», er en sterk uttalelse fra en bruker bistått av ROSA og Krise- og incestsenteret i Fredrikstad. Livet i menneskehandel setter spor i form av traumer. Mange ofre for menneskehandel har i tillegg blitt utsatt for omsorgssvikt, overgrep i oppveksten, seksuelt misbruk og har tilknytningsforstyrrelser, såkalte predisponerende faktorer – faktorer som har gjort dem sårbare for rekruttering til menneskehandel. Krisesenterets kompetanse på traumer og traumeoppfølging, gir følgelig ikke bare et adekvat tilbud til personer utnyttet i menneskehandel, men det er avgjørende for å få troen på livet tilbake.

«ROSA-brukere bistått av krisesenteret forteller oss at primærkontakten har vært avgjørende for at de klarte å bryte ut av menneskehandel.»

ROSA-brukere bistått av krisesenteret forteller oss at primærkontakten har vært avgjørende for at de klarte å bryte ut av menneskehandel. I begynnelsen oppleves alt som lett fordi man er ute av tvangssituasjonen. Deretter kommer reaksjonene på det man har vært utsatt for i form av traumer, depresjoner og søvnvansker. Da er det godt å ha en primærkontakt som er der for deg og som gir forutsigbarhet i hverdagen.

Krisesenteret representerer trygghet. Når en ROSA-bruker kommer til Fredrikstad er alt ukjent. Du kjenner ingen, og du skjønner ikke hvordan det norske samfunnet fungerer. Krisesenteret er nøkkelen inn til samfunnet. Det setter deg i kontakt med helsetjenester og kommunale etater og aktivitetstilbud. Ikke minst oppleves krisesenteret som et trygt oppholdssted når truslene kommer, enten mot det enkelte offer for menneskehandel eller familie i hjemland.

Krise- og incestsenteret i Fredrikstad er en viktig samarbeidspartner for ROSA. Senteret har styrket ROSAs arbeid gjennom faglig

utveksling og faglig fundert oppfølging av personer utnyttet i menneskehandel, både kvinner og menn.

Den enkelte ROSA-bruker opplever å bli møtt på en god måte, og bli sett som den personen man er, og ikke som et offer for menneskehandel. Noe som er forutsetning for at man skal klare den lange veien ut av menneskehandel – den lange veien tilbake til livet.

«Uten krisesenteret hadde jeg vært død i dag»

Bruker bistått av ROSA og Krise- og incestsenteret i Fredrikstad.

Mi t t l i v
har vært vanskelig, i
Sør Amerika der jeg
er født, og i andre
steder i verden.

J e g t a k k e r
Gud som sendte en
person som hjalp
meg til Norge.

G u d g a v
meg styrke til å leve.
Jeg takker alle
menneskene jeg har
møtt.

D e g a v
meg verdighet så jeg
kunde vokse og kjen-
ne meg verdifull.

Et viktig steg videre

Av Erling Omvik

Det er fredag ettermiddag. Ved utgangen på Kriesenteret står det stablet vesker, koffertar, esker, bæ-reposer, barneseng og leker.

Blir det plass til alt i de to bilene som venter? Flere ansatte og jeg som frivillig hjelper, bærer og stuver så godt vi kan. Det gikk bra denne gangen også.

To kosedyr og en pappeske får he-dersplass i forsetet i min bil.

Tiden er kommet for oppbrudd. En høygravid mor, som venter barn nummer to tar farvel etter uker i trygghet på Kriesenteret.

Varme håndtrykk, klemmer og "lykke til videre i livet" følger kvinnen ut på trappen og inn i en ventende bil.

To fullastede biler triller i vei til ny adresse. Jeg kikker bort på kosedyrene og tenker at dette er et viktig steg videre – samtidig som det garantert venter nye utfordringer for familien som snart teller tre.

**«Jeg kikker bort
på kosedyrene
og tenker at
dette er et viktig
steg videre...»**

Advokat på krisesenteret??

Er det noen vits da?

Som nybakt jurist, uteksaminert fra Universitetet i Oslo lærte jeg: Gjennom mitt yrkesaktive liv, de siste 25 årene som advokat, har jeg erfart at denne formanningen kan etterleves på mange forskjellige måter. Advokatyrket er fleksibelt og anvendelig - det er mange interessante og utfordrende rettsområder.

«Du skal sikre rett og hindre urett»

For egen del har mitt arbeid som advokat for Krise- og incestsenteret i Fredrikstad gjennom mange år vært en betydningsfull og takknemlig del av arbeidshverdagen.

Mange jeg møter på Krisesenteret har vært utsatt for urett. Det ligger jo også i navnet - mange av de som søker hjelp på senteret er i krise. Og for disse er det ofte snakk om å bidra til å gjenopprette stabilitet og sikre tilgang til rettigheter og retts hjelp.

Krisesituasjoner hensetter oss mennesker i kaotiske tilstander og det er ubehagelig. Uoversiktighet gjør oss svake. Og det er i denne sammenhengen advokatbistand kan være et verdifullt bidrag i gjenopprettelsesprosessen som må skje.

Det å vite hvilke rettigheter man har - det å få råd om hvordan man går frem i uvante situasjoner - det at en advokat tar grep når man selv er nærmest handlingslammet. Det

kan være en befrielse! En slik advokat vil jeg være for alle brukere av Krisesenteret.

Det er mange eksempler:
"Skal jeg anmelde volden jeg har vært utsatt for?"
"Hva skal jeg gjøre med oppholdstillatelsen min som er knyttet til en voldelig ektefelle?"
"Vi kan ikke lenger bo sammen, men hva med barna våre - hvor skal de bo?"
"Hvilke instanser kan hjelpe med hva og hvordan går jeg frem?"
"Hvilke økonomiske rettigheter har jeg når samlivet er over?"
"Barnevernstjenesten ønsker et møte med meg - kan du være med?"
"Jeg er utrygg og redd - hvordan kan jeg få fred og beskyttelse?"

Spørsmålene er mange og det finnes svar på dem. Gjennom lang yrkeserfaring og interesse for dette rettsområdet vil jeg gi mine råd, forsøke å skape oversikt og

trygghet, hjelpe klienten videre og bidra til at vedkommende får oversikt over sine juridiske rettigheter.

Vold i nære relasjoner har vært et politisk prioritert område de siste årene. Det er utarbeidet politiske planer og mål for å ta opp kampen mot denne voldstypen nettopp fordi vi vet at den har et stort omfang, at det er betydelige mørketall og at denne form for vold er svært skadelig for de som rammes, ikke minst barna.

Politisk prioritering har ført til økonomiske tilskudd til styrking av politi og hjelpeapparat. Advokatvaktene på Krise- og incestsenteret er et eksempel på dette. Vi har også etablert Overgrepsmottak for akutt hjelp og sporsikring i overgrepssaker og Barnehus - som gir barn muligheten til å bli avhørt i tilpassede omgivelser og av kvalifisert personale.

Straffesaker som gjelder vold i nære relasjoner er prioritert i rettsapparatet, ved bl.a. og tilstrebe raske berammelser og styrke fornærmedes stilling i straffeprosessen. Rettspraksis har utviklet seg slik at det utmåles strengere straffer for voldsutøver er, når volden er rettet mot noen i nær relasjon, fysisk og psykisk vold, seksualisert vold og voldtekt.

Vi har også de siste årene tatt i bruk omvendt voldsalarm som en del av reaksjonsfastsettelsen for domfelte voldsutøvere. Det siste er en ny, og etter min oppfatning, riktig måte å tenke på.

Hvor det er lovbrøteren som må ta belastningen med etter løslatelse og fysisk holde seg unna fornærmede i et større geografisk område. det søkes på denne måten å tilrettelegge for at fornærmede skal kunne få fortsette sitt liv, i sitt hjemmemiljø og vante omgivelser i trygghet for at voldsutøver ikke gis tilgang til å nærme seg. Et lite fremskritt, men det er fortsatt en lang vei å gå..... Det er stadig nye utfordringer.

Vi må derfor fortsatt ha fokus på denne brukergruppen, fortsatt ha fokus på barna, fortsatt ha fokus på å hjelpe de som har vært utsatt for vold. Krise- og incestsenteret er viktig i denne sammenheng og tilbudet som brukerne gis gjennom advokatvaktene på senteret er en ressurs man bør tilrettelegge for og benytte seg av.

Jeg bidrar gjerne videre - og gjennom dette virket å " sikre rett - og hindre urett."

GRATULERER MED JUBILEUMET!!
Advokat Elna K. Holbye

Elna K. Holbye

Brev fra beboere

Jeg har hatt oppholdt her i seks uker nå. Jeg vil si takk til Blå Kors, til deg og til de ansatte som jobber her. Lite visste jeg at oppholdet på krisesenteret skulle bli en spesiell opplevelse for meg.

Nå opplever jeg at jeg har den verste tilstanden og situasjonen i livet mitt. Jeg kunne ikke forutse at dette skulle skje. Jeg kan ikke takle det alene. Men ved hjelp og støtte av de ansatte fra krisesenteret er det lettere for meg til å leve hver eneste dag.

Jeg får et trygt sted å bo, mat, veiledning, nødvendig informasjon, kontakt med de relevante personer og kontorene. Og jeg får hjelp som trengs for å ha et normalt liv etter hvert.

De ansatte kan jeg stole på. De er omsorgsfulle, tålmodige, vennlige og omtenkssomme. De jobber hver dag, for at vi som bor på krisesenteret skal ha det godt. Jeg setter stor pris på innsatsen til de ansatte.

Når man ikke har noen ting kan man starte på nytt. Nå er jeg på vei til et nytt liv uten trusler, og et bedre liv i fred og med frihet. Tusen ord kan ikke beskrive hvordan jeg føler for å være her på krisesenteret. Dermed sier jeg Tusen Takk til Blå Kors og dere alle!

Med vennlig hilsen en beboere på krisesenteret

«De ansatte som jeg kan stole på. De er omsorgsfulle, tålmodige, vennlige og omtenkssomme.»

2007

Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad

2016

Blå Kors Krise- og incestsenteret

2000-tallet

Krise- og Incestsenteret i Fredrikstad, en virksomhet i Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad

Logoen vår gjennom tidene

1980-tallet

Krise- og incestsenteret i Fredrikstad

1979

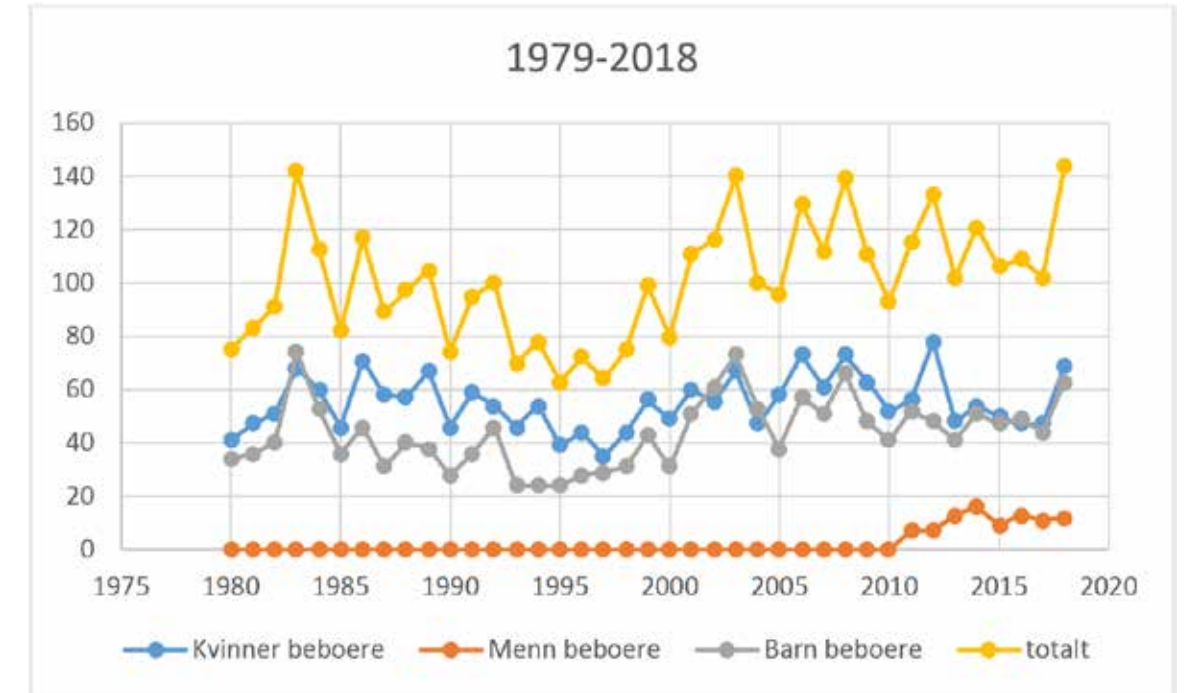
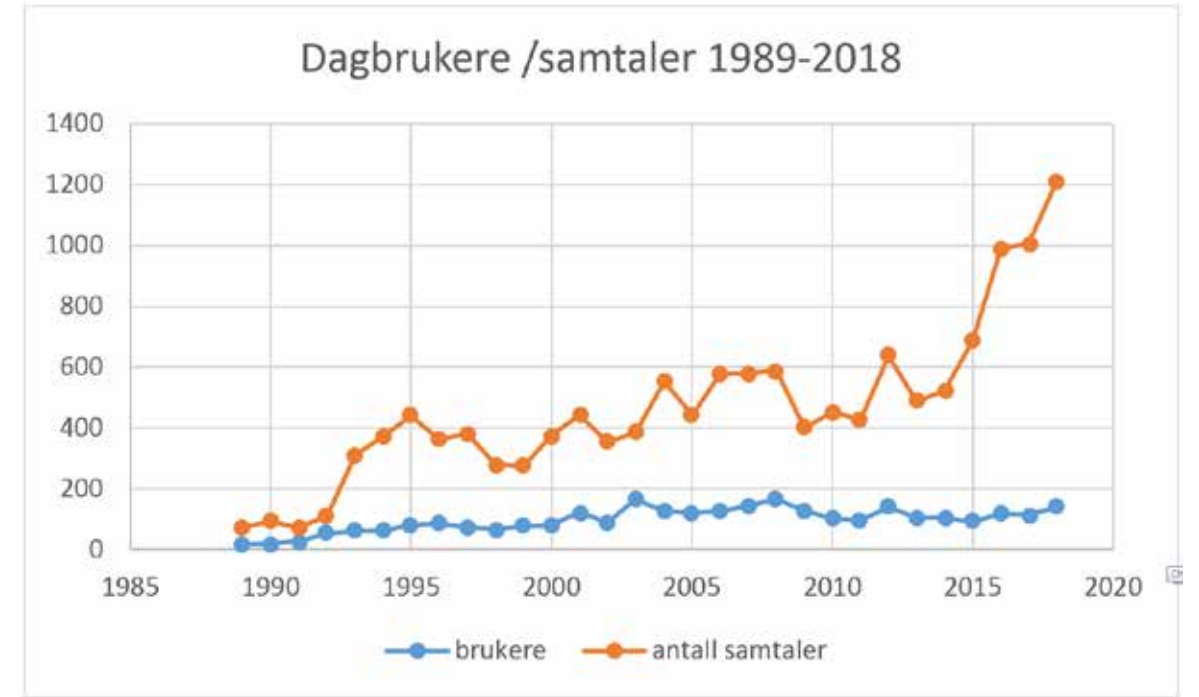
Krisesenter for mor og barn i Fredrikstad

KRISE SENTER
for mishandlede og seksuelt misbrukte kvinner
69 31 55 45
69 31 14 52
FREDRIKSTAD
HELE DØGNET

1992

Krisesenter for mishandlede og seksuelt misbrukte kvinner

Starter krisesenter for menn

Kommunen og Blå kors har blitt enige om en drifts-avtale for et krise- og incest-senter i Fredrikstad.

Av Christian Andersen
Fra nyttår ble det en lovpålagt

kommunal oppgave å ha et krisesentertilbud for kvinner og menn. Kommunene Fredrikstad og Hvaler sendte direkte forespørsel til tre aktuelle tilbydere. Etter forhandling i slutten av forrige uke, kom Blå kors og kommunene til enlig-

het. Kommunene skal med bakgrunn i dette utarbeide forslag til formell kontrakt om oppdraget. Det skal være snakk om en avtale som varer ut 2014, med mulighet for forlengelse, skriver Blå kors i en pressemelding.

NYTT TILBUD Senterleder Anne Myhre ARKIVFOTO: LASSE ERIKSSON

Staten vil sikre krisesentrene

Flertallet på Stortinget går inn for at staten skal sikre finansieringen av norske krisesentre. Dermed kan regjeringen gå på et nederlag. Krise- og incestsenteret i Fredrikstad gleder seg over stortingsflertallet.

på 80 prosent, vil flere kommuner se seg i stand til å prioritere å sikre krisesentrenes økonomi, tror Woldseth. - En del kommuner har forferdelig dårlig råd, og så lenge krisesentrene ikke er lovpålagt, sparer man der man kan. Men behovet er utrolig stort, og krisesentrene trenger forutsigbare rammer, sier Woldseth.

Ønsker lov

Leder Tove Smaadahl i Krisesentersekretariatet er glad for at stortingsflertallet tvinger regjeringen til retreat i spørsmålet om hvem som skal betale for krisesentrene.

- Det er fortsatt rundt 50 kommuner som ikke gir støtte til krisesentre. Derfor har vi støttet forslaget om at staten går inn med 80 prosent av midlene. Vi ønsker også at krisesentre skal bli en lovpålagt tjeneste, for å fjerne usikkerheten som den dårlige kommunøkonomien gir, sier Smaadahl.

Ved Krise- og incestsenteret hilses det politiske forslaget velkommen.

- Vi synes det er trist at regjering gikk imot lovforslaget. Men det er veldig positivt at stortingsflertallet vil sikre støtte på 80 prosent statlige kroner. Vi ønsker selvsagt at dette

tilbudet skal lovpålegges, sier Ann Kristin Johansen. - Dette handler ikke om at vi skal lå alt vi ber om, men at det ikke skal være så enkelt å plassere oss på «kutt-lista» til kommunen, sier Johansen.

MORTEN NILSEN (tekst)

Lov å røyke på danskebåten

Det nye røykeforbudet som trådte i kraft i Norge tirsdag, kommer ikke til å gjelde på danskebåtene. Hittil er det ikke meldt om brudd på røykeloven i Fredrikstad. Loven gjelder ikke i internasjonalt farvann, og det er derfor fritt fram for passasjerene å røyke på båter som seiler til utlandet. Når blant annet danskeferja klapper fra kai, gjelder derfor ikke særnorske forbud. Men selv om bord i danskebåtene, er trenden røykfrihet. Det gjelder også røykeforbud ved spisesteder under frokostser-

Voldsutsatte barn skal prate

Til høsten skal Krise- og incestsenteret i Fredrikstad starte samtalegruppe for barn som har levd med vold i familien.

- Det er viktig for barn å bli sett og hørt i den virkeligheten de lever og at de gis en mulighet til å bearbeide de vonde opplevelsene. Samtalegruppen vil kunne være med på å fornye håpet om en god og trygg fremtid, heter det fra Krise- og incestsenteret.

dig hjelp og trygghet, sier stortingsrepresentant for Østfold, Svein Roald Hansen. arkivfoto: JØRGEN BRAASTAD

Vil ha lovfestet tilbud

Arbeiderpartiet vil ha et lovfestet tilbud om krisesentre. I tillegg mener partiet at staten bør dekke 80 prosent av kostnadene.

tekst: VICTORIA KVALVIK
victoria.kvalvik@f-b.no

- Vi ønsker å sikre at tilskuddet til krisesentrene er øremerket, og at det skes fra de 50 prosentene som er i dag og til 80 prosent. Vi vil med andre ord få til en ordning som ikke forsvinner i det store svarte hullet i kommunene, sier stortingsrepresentant for Østfold, Svein Roald Hansen til FB.

Forslagets målsetting er dermed å få til en mer forutsigbar økonomi for dette lavterskiltilbudet - som det finnes cirka 50 av i landet.

Gir trygghet

I dag får krisesentrene del av 50 prosent av driftskostnadene sine fra kommunen, men det resterende kommer fra staten.

Og det er ofte ikke nok: fleste sentrene er drevet av villige organisasjoner som ter og bruker mye tid på å samle penger til driften.

- Krisesentrene representerer et tilbud som gir trygghet for mange som har det utrolig vanskelig økonomi, er det viktig å ha et tilbudene opprettholdt, at staten tar en større del av utgiftene enn i dag, sier han.

Gikk imot

Hansen påpeker at regjeringen har foreslått å innlemme dagens tilskudd i rammetilskuddet til kommunene - men at stortingsflertallet har gått imot det.

- Vi er redd det kunne føre til at mange kommuner enten måtte redusere eller legge ned tilbudet sitt, sier han.

KUNNGJØRINGER

Gruppetilbud til menn

Krisesenteret starter gruppe for menn over 20 år, utsatt for seksuelle overgrep i barne/ungdomsår.

For mer informasjon, ring tlf. 69 31 55 45 mellom kl. 09.00-16.00 og spør etter Anne, Ann-Kristin eller Marit.

Menn som ofre

Overgrep mot menn tema på krisesenterets fagdag

- Vi bør være flinkere til å spørre hvorfor, når vi ser voksne menn som stadig oppgir seg med unge gutter, sa Åtle Austad.

Åtle Austad, psykolog

Psykologen, som ble invitert til fagdagen, snakket om hvordan voksne menn som oppgir seg med unge gutter, er et stort problem. Han snakket om hvordan det er viktig å spørre hvorfor, når vi ser voksne menn som stadig oppgir seg med unge gutter, sa Åtle Austad.

Åtle Austad, psykolog

«Man trenger ikke alltid ha lyst, selv om man har ereksjon»

pol like, men kan forstå at det er vanskelig å spørre hvorfor, når vi ser voksne menn som stadig oppgir seg med unge gutter, sa Åtle Austad.

Faksimile denne side: Vil ha lovfestet tilbud Fredrikstad Blad.

Kunngjøringer: Gruppetilbud til menn Fredrikstad Blad 21. oktober 2001.

Menn som ofre Fredrikstad Blad 21. oktober 2011.

Faksimiler motsatt side: Starter krisesenter for menn Fredrikstad Blad 7. oktober 2010.

Staten vil sikre krisesentrene Demokraten 2. juni 2004.

Voldsutsatte barn skal prate.

Fra et privat anliggende til et samfunnsansvar

Av Tove Smaaldal leder Krisesentersekriteriatet

Ved opprettelse av det første krisesenteret i England i 1972, var nok ingen klar over at dette skulle bli en del av en verdensomspennende reaksjon på vold mot kvinner.

Da Krisesenterbevegelsen ble etablert i Norge i 1976, var kvinnemishandling et skult og tabubelagt problem. Problemet var dog ikke nytt, men ble sett på som et privat anliggende. Bevegelsen videreførte kvinnebevegelsens politisering av det private anliggende, og dette ble grunnlaget for å skape et alternativ til det etablerte hjelpeapparatet - krisesentrene.

Krisesenterbevegelsen har gjennom 40 år synliggjort vold og overgrep som et omfattende og alvorlig samfunnsproblem. Denne synliggjøringen har vært krisesentrenes viktigste strategi og har bidratt til at krisesentrene har nådd ut til offentligheten og de voldsutsatte, og de har påvirket offentlige myndigheter og politikere på nasjonalt og lokalt nivå.

Gjennom krisesentrenes politiske pådriverarbeid har vi oppnådd store forandringer og juridiske reformer, tiltak og handlingsplaner. I dag, i 2019, blir vold mot kvinner og vold i nære relasjoner anerkjent som en systematisk og utbredt krenkelse av kvinners menneskerettigheter i Norge.

En stor takk til de mange hundre kvinner, organisasjoner og politikere som gjennom solidaritet, kamp, mot, overbevisning, synliggjøring og politikk har støttet Fredrikstad krise- og incestsenter. Krisesenteret har gitt beskyttelse og hjelp til mange hundre kvinner og barn. Fra 2010 også voldsutsatte menn. Dere har hatt den viktigste rollen i å realisere voldsutsattes grunnleggende menneskerettighet: et liv uten vold!

Uten krisesentrene ville vi ikke ha vært der vi er i dag – men vi har en lang vei å gå før vi har nådd målet om at alle skal kunne våkne opp uten frykt for vold og overgrep.

Gråstein

En gråstein er sjelden grå,
der man ser da er bare utenpå.

Ser man nøyere etter.
Så sees farger, mønster og mange fasetter.

Noen gråstein er heldige og ligger i vann,
da blir de slipt og polert til deres karakter kommer fram.

På fjellet bor det steiner med hardere kår,
de har ujevne kanter, med jord og sand som fyller sprekker og sår.

Mennesker er gråstein, de er ganske like,
på samtidig vis er de også helt unike.

For oss mennesker inneholder de også mye vann,
og dette som kan hjelpe et menneske fram.

Dikt av en mann, dagbruker

Krisesenterloven

I juni 2009 ble Krisesenterloven vedtatt (Lov av 19. juni 2009 nr 44 Ny lov om kommunalt krisesentertilbud). Loven pålegger kommunene å sørge for et krisesentertilbud i samsvar med lovens bestemmelser. Lovens bestemmelser omfatter et gratis, helårs, døgnåpent, trygt og midlertidig botilbud for både menn, kvinner og deres barn.

Pionerene

Verdens første krisesenter ble opprettet 1972 i England. I Norge ble Krisesenterbevegelsen opprettet i 1976, og fra 2010 ble også sentere åpnet for voldsutsatte menn.

Krisesentertilbudet for menn.

Fredrikstad krisesenter 40 år

Av Jørgen Lorentzen, forsker

Krisesenteret i Fredrikstad er 40 år. Mye har skjedd i forståelsen av vold i nære relasjoner på disse årene. Ja vi kunne nesten si at alt har skjedd.

Fra og med at vi snakket om husbråk og bagatelliserte den volden kvinner ble utsatt for, via en sterk og ensidig kjønnsmaktstenkning om alle menn som potensielle overgripere og kvinner som ofre, til vi i dag sitter med en langt mer faktisk og edruelig forståelse av det som skjer – og dermed også et krisesenter som er åpen for menn.

Før krisesenterloven ble endret i januar 2010 pågikk det en intens ideologisk krig hvor en rekke instanser malte fanden (mannen) på veggen og mente det ville være å slippe voldsmenn inn på krisesentrene hvis menn som var utsatt for vold ble sluppet inn. Krisesentersekretariatet hevdet i tillegg at ingen kvinner med minoritetsbakgrunn ville komme hvis det var menn der.

Like utrolig er det i dag, og temmelig overraskende, at Likestillings- og diskrimineringsombudet, som skal passe på at det er likestilling på alle samfunnets områder, klarte i sin argumentasjon mot en kjønnsnøytral lov å snu virkeligheten fullstendig på hodet.

LDO mente at en kjønnsnøytral lov, det vil si en lov som gir kvinner og menn som er utsatt for vold lik rett til hjelp, i realiteten vil diskriminere kvinner fordi det ikke uttrykkes eksplisitt at det først og fremst er kvinner som utsettes for vold. Slik kan man la ideologien overstyre demokrati- og likestillingshensyn.

Mange ledere på krisesentrene mente at i og med at det er kvinner som er mest hjelpetrengende, så var det ikke behov for en kjønnsnøytral krisesenterlov. Tenk om en slik tenkning skulle være gjeldende på alle områder i norsk sosialpolitikk. Sorry mac, du tilhører ikke flertallet av de som trenger hjelp, så du kan bare ha det så godt.

Jeg var en ivrig tilhenger av en kjønnsnøytral krisesenterlov etter mange års forskning på menn, og kunnskap om vold i nære relasjoner. Det var en seier for både kvinner og menn at loven ble endret i 2010. Ingen av de spådommene som de mest ideologistyrte kritikerne hevdet ble til virkelighet. Menn har gradvis funnet sin plass på de fleste krisesentrene i landet, og den forskningsrapporten Marianne Inez Lien og jeg skrev i 2017 viser at

krisesentrene er svært viktige for menn som er utsatt for vold i nære relasjoner. I vår rapport Den mannlige smerte – menns erfaringer med vold i nære relasjoner sier en av mennene det slik om sin opplevelse av å komme på krisesenteret:

Før jeg dro hit, så følte det veldig nedverdiggende, det gjorde det. Men på den annen side, når jeg først kom hit og ringte på døra og gikk opp til samtalerommet, så var det akkurat som å miste 1000 kilo fra skuldrene. Det ble en sånn lettelse å kunne sitte der og så sier de at: du kan sove her. Det var deilig fordi da følte jeg meg så fri. For meg var det som å sitte i himmelen.

Felles for alle mennene vi snakket med var at de var svært fornøyd med det tilbudet krisesentrene tilbyr menn. Jeg har besøkt mange krisesenter, og ved flere anledninger har jeg ringt på døra til krisesenteret i Fredrikstad og lært senteret og de ansatte å kjenne. Det er fint å registrere den velviljen de ansatte viser for å motta menn, og det er den holdningen som er helt avgjørende for at mennene skal føle seg sett, hørt og respektert, og som i neste omgang vil være avgjørende for en adekvat hjelp for mennene.

Jeg er også glad for at senteret har menn ansatt og at de ser betydningen av å ha flere menn ansatt på krisesenteret. Det tror jeg blir viktigere i årene som kommer.

Krisesentrene og krisesenterloven har imidlertid forbedringspotensial. De fleste mennene forstod ikke meningen med at de skulle holdes atskilt fra kvinnene. Tvert i mot hevdet de at de hadde samme erfaringer og kunne ha hjulpet hverandre. Spesielt gjaldt dette når det var fellesbespisning eller felles arrangementer og møtekvelder. I slike sammenhenger er det ingen tvil om at mennene, som ofte er få i forhold til antallet kvinner blir diskriminert og holdt utenfor sosiale aktiviteter, kunnskapsoverføringer og samtaler hvor alle kvinner får tilbud om å delta.

Her trengs det en endring av lovverket og en større forståelse av at det er ikke bare kjønn som gjelder. Det er viktigere å se at de som er utsatt for vold i stor grad deler de samme erfaringer og alle til syvende og sist bare er mennesker.

Gratulerer med dagen!

«De fleste mennene forstod ikke meningen med at de skulle holdes atskilt fra kvinnene.»

Vold mot menn er tabu, de søker ikke hjelp

Kronikk

MARIE LINDÉN
Vitssomhetsleder
PÅL ANDREASSEN
Miljøterapeut, Krise- og
Incestsenterer i Fredrikstad

Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, skremmer, snurter eller krenker, får den andre personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller til å slutte å gjøre noe den vil. Per Isdal.

NORGES FØRSTE krisesenter ble etablert i 1978, et hjelpetilbud hovedsakelig for kvinner og deres barn. I januar 2010 ble krisesentrene lovfestet. Det ble da også offisielt åpnet for menn som utsettes for vold i nære relasjoner. Krisesenterlovens formål er å sikre et helhetlig krisesentertilbud til kvinner, menn og deres barn. Med Krisesenterloven stadfester og erklærer norske myndigheter at de bærer et ansvar for alle borgernes sikkerhet og velbefinnende, uansett kjønn.

Krisesentertilbudet er et kommunalt ansvar som skal inneholde et trygt og trykkløst tilbud om råd og veiledning og oppfølging i en reetablerings fase. Tilbudet skal gi brukere støtte og hjelp til kontakt med det øvrige tjenesteapparatet.

I APRIL 2011 ÅPNET krise- og incestsenteret i Fredrikstad den første avdelingen for menn på et krisesenter i Østfold. Avdelingen for menn er et samarbeid mellom de fleste av Østfolds kommuner. Krise- og incestsenteret drives av Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. I april 2016 har vi hatt tilbudet i fem år.

Krisesenteret i Fredrikstad har siden åpningen av avdelingen for menn hatt i gjennom-

snitt litt over ti menn i året i botilbudet. Totalt på fem år har det bodd 54 menn i vårt krisesentertilbud. I gjennomsnitt har det vært rundt fem barn i året som har bodd sammen med sin far. I løpet av perioden har over ti menn i året fått et samtaletilbud ved senteret. I tillegg har servert årlig tatt imot over 100 telefon-samtaler fra menn.

For oss som jobber i dette feltet slutter historiene aldri å overraske, verken i omfang eller i karakter. Vi har hatt beboere som i relativt ung alder opplever vold fra sin partner og ikke høstet vet hva de står overfor. Vi har hatt beboere på oppfølging som har vært utsatt for vold i en årrekke og har innfunnet seg med situasjonen fordi de trodde det var for sent å endre på den. Vi har i løpet av fem år opparbeidet oss en kompetanse på å møte voldsutsette menn i ulike situasjoner og i alle samfunnslag.

Dette tabu rundt voldsutsette menn er fortsatt vår store utfordring som krisesenter.

VI HAR OGSÅ HATT BEBOERE av utenlandsk opprinnelse som har vært utsatt for tvangsgifte eller arretaleret vold. Noen har vi hjulpet til å starte et nytt liv et annet sted i landet. Noen av våre beboere har vært gift med norske kvinner som har benyttet seg av de samme strategiene som menn som utsettes for vold gjør. Det er trusler om å bli sendt ut av landet og ikke få se sine barn igjen. I tillegg kan de holdes isolert av fra det norske samfunnet og bli ofte lett et bytte for en kvinnelig voldsutøver.

Menn som bruker samtaletilbudet er ofte ute av et mis-handlingsforhold og har derfor litt andre behov. Det er ofte bearbeiding av volds erfaringer, en like ofte er det å forholde seg

PSYKISK BELATNING: Mange opplever skyld og skam for den situasjonen de opplever å ha satt seg selv i, eller uforskyldt har havnet i, forteller Marie Lindén og Pål Andreassen.

FOTO: COLOURBOX

til en kvinnelig voldsutøver i lang tid ennå fordi de har felles barn. Samværsproblematikk som har bakgrunn i vold fra en kvinnelig voldsutøver er ofte vanskelig å identifisere. Av den grunn er det lite kunnskap om temaet i hjelpeapparatet og gjør det vanskelig for menn å vinne frem i slike saker.

DET Å UTSETTES FOR VOLD er svært utfordrende for mange menn, ikke minst når den som utøver volden er en kvinne. Det kan se ut som det er menns maskulinitetsidealer som settes på prøve. En mann skal ikke utsettes for vold - og det er umånelig å ta igjen, selv om enkelte gjør det. Når skaden er skjedd bør en mann klare seg selv. Han må være mann nok til å finne opp. Det ser ut til at noen av vårt samfunns

normative forestillinger om hvilke egenskaper en mann skal ha lever i beste velgående. Disse forestillingene bidrar til at menn ikke oppsøker hjelp og bistand i samme grad som kvinner gjør.

DETTE TABU rundt voldsutsette menn er fortsatt vår store utfordring som krisesenter. Den er samtidig en utfordring på samfunnsnivå fordi vi trenger å bryte ned gamle forestillinger om at det bare er kvinner som utsettes for vold. Vi tror også at det er stor sannsynlighet for store mørketall i forhold til voldsutsette menn. Terskelen for å kontakte et krisesenter er høy og for noen kanskje uoverkommelig. Selv de som opplever å få hjelp fra oss føler seg alene med problemene. Mange

opplever skyld og skam for den situasjonen de opplever å ha satt seg selv i, eller uforskyldt har havnet i, forteller Marie Lindén og Pål Andreassen.

VOLDSUTSETTE MENN får ofte lite fysiske skader av volden de utsettes for, den store belastningen er de psykiske konsekvensene som volden bidrar til. En god voksen mann fortalte oss at han hadde levd under fysisk og psykisk mishandling i 13 år og beskrev de siste seks årene som et rent helvete. Han hadde gått fra å være en vellagende, velutdannet og ressurserik mann til å være strekt redusert. Han var bokstavelig talt redusert med halve sin kroppsvekt, ble uførepensjonert og fikk en rekke somatiske plager

som følge av volden. Han fremholdt at den psykiske belastningen likevel var størst.

VÅRT ARBEID å langt, er et tykke nybrottsarbeid av stor betydning for voldsutsette menn i alle kategorier. Kvinners kamp for krisesentrene etablering på sytti-tallet og senere gjennom flere tiår for å rettferdiggjøre deres eksistens er av stor betydning. Vi ser at behovet for en lignende bevisstgjøring av menns situasjon er til stede.

Kvinnens kamp for krisesentrene gjør forberedte menns kamp for det samme tilbudet noe lettere. Vel vitende om at det fortsatt er menn som står for den største andelen, og samtidig den mest alvorlige volden i nære relasjoner, tror vi det fortsatt er viktig å bevisst-

gjøre problematikken menn står ovenfor. Tidlig identifisering av voldsproblematikk gir åpning for tidlig intervensjon.

Med Krisesenterloven er tilgangen til krisesentrene gjort kjønnsnøytral og etter vår erfaring med god effekt. Dette støttes av Grøvdal & Jonassen, i rapporten Menn på krisesenter (2013). Det svarer menn som har vært i kontakt med krisesentre at de opplever å ha fått god hjelp. I samme rapport viser de til at det er mange menn som aldri tar kontakt med hjelpeapparatet. Fredrikstad krise- og incestsenter ønsker å rette fokus på å vold i nære relasjoner også gjelder menn. Vårt tilbud bidrar til at det er lettere for menn å oppsøke hjelpeapparatet.

Faksimile: Vold mot menn er tabu, de søker ikke hjelp - kronikk i Fredrikstad Blad - 11. april 2016.

“Sammen er vi gode”

Skrevet av Erik A. Andreassen og Suzanne Walther, Familievernkontoret Østfold

Telefon til familievernkontoret:

«Hei, det er fra krisesenteret. Vi har en kvinne hos oss som skal til mekling om to uker på grunn av et samlivsbrudd. Kvinnen har vært utsatt for vold og psykiske overgrep, og hun er veldig engstelig for å møte mannen sin.»

Denne samtalen er et typisk eksempel på hvordan et samarbeid mellom krisesenteret og familievernkontoret kan starte. I et tilfelle som dette, vil det være viktig å gi kvinnen trygghet og forståelse for det som skjer. God informasjon om hensikten med meklingsprosessen er av stor betydning. Hva er en mekling? Hvordan foregår det?

Den videre prosessen skal bidra til at situasjonen for kvinnen bedres. Kvinnen skal ikke lenger utsettes for vold og overgrep. Og barna skal kunne føle seg trygge. Et godt samarbeid mellom krisesenteret og familievernkontoret er helt avgjørende.

Andre ganger er samarbeidet mer preget av en ad hoc-tilnærming. Vi kan for eksempel gjennomføre fellessamtaler med barn, enkeltpersoner og familier, hvor både krisesenteret og familievernet er til stede.

Gjennom årene har vi dessuten drevet felles gruppevirksomhet for barn som har vært utsatt for vold i nære relasjoner. Da har vi i fellesskap hatt samtalegrupper for de berørte partene. Dette samarbeidet har bidratt til en tettere og bedre kontakt mellom våre virksomheter.

Vi har samarbeidet i utallige saker, og vi har samarbeidet om veiledning av våre medarbeidere. Vi har gjennomført felles fagdager hvor vi har fokusert på hvordan vold også preger de som jobber tett med slike problemstillinger. Til grunn for dette samarbeidet ligger en gjensidig respekt for hverandres arbeidsfelt og arbeidsoppgaver.

Vi deler vissheten om at forskjellige former for vold krever ulike tilnærminger. Denne felles forståelsen er viktig for dem vi skal hjelpe. Den faglige forståelsen og arbeidet på voldsfeltet har endret seg radikalt siden oppstarten av krise og incestsenteret for 40 år siden.

Voldsbegrepet er utvidet. Barnas behov har kommet tydeligere fram, og det individualistiske synet er mer nyansert. Samtidig har vi fått mer kunnskap om traumer og minoriteter. Arbeidet har med andre ord vært preget av en høy faglig kvalitet. Dette har kommet til uttrykk ved at man legger vekt på å ansette medarbeidere med ulik faglig bakgrunn. Andre krisesentre har i større grad basert virksomheten sin på innsats fra frivillige medarbeidere.

På et overordnet plan har familievernet og krisesenteret delt en faglig forståelse av voldsfeltet. Vi deler synet på hvilke hjelpetilbud som må være på plass i kommunene. Men vi kan nok også oppleve en felles frustrasjon over at voldsplaner og tiltaksapparat ikke fungerer godt nok her ved Glommas utløp.

Her er det mye å ta tak i årene som kommer. Blant annet krever dette at vi arbeider bevisst for at våre politikere skal forstå at dette er viktige oppgaver. Sammen skal vi adressere dette budskapet i årene framover! Vi er glade og stolte over å ha et offensivt og synlig krise- og incestsenter i vår nærhet, og vi gleder oss til et godt samarbeid i årene som kommer – til det beste for våre innbyggere!

«Den faglige forståelsen og arbeidet på voldsfeltet har endret seg radikalt siden oppstarten av krise og incestsenteret for 40 år siden.»

**«I møte med
grusomhet må vi
velge side.
Stillhet stimulerer
bøddelen»**

Elie Wiesel

Gratulerer med 40-årsjubileum

Vold i nære relasjoner er fortsatt en stor utfordring i norsk sammenheng. Denne volden har et betydelig omfang og er et alvorlig likestillings-, samfunns- og folkehelseproblem. Krisesenteret drives i dag av Blå Kors, og de skal ha skryt for sin drift av krisesenteret – det er mange som fremhever og roser dets faglige kompetanse på området. Krisesenteret har gjennom sin 40 år lange historie vært med på å sette fokus på vold i nære relasjoner og har med dette bidratt til å sette temaet på dagsorden blant annet i det offentlige ordskiftet.

En viktig oppgave som politiker er å lytte til fagkunnskap og til frivillige organisasjoner og innbyggere med personlig erfaring som har nærhet til problemstillingene. Jeg er overbevist om at det er slik god og kunnskapsbasert politikk utvikles.

Som politikere må vi sikre at kommunens hjelpetilbud også innenfor dette området er kunnskapsbasert og samordnet. Tiltakene må være konkrete og rettet dit de får mest effekt. Dette fordi det å leve med vold, spesielt påført deg hjemme, vil rokke ved grunnleggende trykksbehov. Hvor er du trygg, om du ikke er det hjemme?

Mange barn lever i dag med vold og overgrep. Forskning viser at

barn som utsettes for dette mest sannsynlig vil preges av opplevelsene resten av livet. Barna våre fortjener at vi tar deres oppvekst på alvor, og det er god folkehelse i å la innbyggere og medmennesker vokse opp fri fra frykt.

Vi vil at fremtiden skal være likestilt, og at kvinner og menn sammen kan forme trygge rammer for barn i alle familier. Dette er ikke et arbeid politikere klarer alene. Vedtak som gjøres må følges opp av instanser som ser familiene. Det kan være oppfølging gjennom barna, på skolen, barnehagen, SFO, helsestasjonen og på andre arenaer. Vi må tørre å bry oss – og vi må heller spørre om hvordan det går en gang for mye, enn en gang for lite.

Jeg tror genuint på et tett samarbeid mellom krisesentrene, ulike deler av hjelpeapparatet og frivilligheten. Spesielt i re-etableringsfasen for de som har blitt utsatt for vold i nære relasjoner. Samarbeid vil bidra til bredere og dermed bedre total kompetanse, håndtering og reduserer belastningen det er å bo på krisesenter.

Sammen må vi alle være med på å fremme mer åpenhet rundt dette temaet. Vold i nære relasjoner skal ikke få eksistere uregistrert innenfor husets fire vegger. Vold er forbudt ved norsk lov og det strider

mot grunnleggende menneskerettigheter. Derfor må samfunnet, politikere, fagpersoner, familie og alle andre medmennesker ta dette på alvor. Arbeiderpartiet og våre samarbeidspartier slår fast at vold i nære relasjoner er en svært alvorlig kriminalitet og at vold utført i hjemmet også er et offentlig ansvar. Det er en grunnleggende tankegang for oss at vold må forebygges. Når vold først skjer, må voldsutsatte gis akutt og langsiktig hjelp gjennom ulike tiltak, som sikrer og beskytter.

Vold rammer på mange livsområder, og den som opplever vold i nære relasjoner kan derfor ha behov for hjelp fra flere tjenester over lengre tid. Det krever at tjenesten er helhetlig, samordnet og likeverdig, og at den inkluderer både offeret, pårørende og den som yter volden.

Avslutningsvis vil jeg peke på et par ting det er verdt å reflektere litt rundt: Når kvinner, menn og barn blir spurt etter at de har kommet ut av voldelige relasjoner, sier de ofte at de skulle ønske noen hadde sett og sagt ifra tidligere. Derfor må vi blant annet gi bedre informasjon om vold og overgrep til befolkningen generelt. I budsjett og handlingsplan for 2019 er det skissert at Fredrikstad kommune hvert år skal arrangere en trykksdag/uke mot vold i nære

relasjoner, samt at Fredrikstad kommune skal evaluere tiltaksplan man har for vold i nære relasjoner. Begge disse tiltakene er med på å øke bevisstheten og kunnskapen om temaet.

I 2014 var Jonas Gahr Støre helse- og omsorgsminister, og det året kom handlingsplanen «Vold i nære relasjoner 2014-2017». Her skisseres det at vold i nære relasjoner også er årsak til, konsekvens av og uttrykk for manglende likestilling mellom kjønnene. Alt arbeid som utføres knyttet til dette temaet skal bygge på respekt og likeverd.

Kommunen skal sørge for et krisesentertilbud som kan benyttes av personer som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning eller et trygt og kortvarig botilbud. Dette ansvaret skal vi være oss bevisst og jeg som helsepolitiker ser det som et klart ansvar å ha fokus på og øke bevisstheten knyttet til vold i nære relasjoner.

La oss ikke tie dette i hjel. Gi saken fokus for å gi flere bedre liv.

Vennlig hilsen

Helene Saloua Apenes Matri
*Nestleder Helse og velferdsutvalget
Fredrikstad Arbeiderparti*

Fra frivillig pionerarbeid til kjønnsnøytralt og lovpålagt tilbud

*Jon Erik Olsen, konstituert kommunaldirektør,
Seksjon helse og velferd i Fredrikstad kommune*

I 40 år har Fredrikstad kommune hatt et tilbud for innbyggere utsatt for vold og trusler fra noen som

I 2011 var Krise- og incestsenteret i Fredrikstad først i Østfold med å åpne en avdeling for menn.

«Kommunen ønsker å bidra til et enda tettere samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor i tiden framover, for å gi et best mulig tilbud til Fredrikstads innbyggere.»

står dem nær, med et krisesenter i regi av Blå Kors. Natt og dag har voldsutsatte personer kunnet banke på dørene, for å få et trygt og sikkert sted å bo i en akutt situasjon.

Det var i 1979 at Krisesenter for mor og barn ble startet av Blå Kors Kvinneutvalg i Østfold i samarbeid med Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. Krisesenteret var det første senteret som åpnet utenfor Oslo. I all vesentlighet bygget virksomheten på frivillig innsats. Med tiden økte behovet for faglige kvalifikasjoner hos hjelperne, for å møte kriserammede mennesker med nødvendige kunnskaper.

Fra 2010 ble krisesentre et lovpålagt tilbud for kommunene. Krisesenterloven slår fast at kommunene har ansvar for å sikre at det finnes et godt tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner.

I 2012 vedtok bystyret i Fredrikstad tiltaksplanen «Samlet mot vold i nære relasjoner».

Denne høsten skal Fredrikstad kommune starte arbeidet med en ny plan om vold i nære relasjoner.

Fredrikstad kommune gratulerer Krise- og incestsenteret med 40-årsdagen og ønsker lykke til videre med det viktige arbeidet. Samtidig takker kommunen for et svært godt samarbeid over mange år, preget av fleksible, engasjerte og kompetente medarbeidere.

Kommunen ønsker å bidra til et enda tettere samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor i tiden framover, for å gi et best mulig tilbud til Fredrikstads innbyggere.

Å leve med vold

Jeg hadde vært redd fra jeg var ei lita jente. Hele tiden. Da jeg levde med han som brukte vold, kunne jeg det med å holde munn og sørge for at ingen så eller hørte.

Kroppen min har ennå kroniske spenninger. Jeg har store leddplager, motorikken er ute av lags og alle spark har skadet ryggstøtten. Nå venter jeg på en operasjon i hodet på grunn av en skade etter alle slag og spark også der.

Jeg kan bli veldig redd i noen situasjoner. Da mister jeg all konsentrasjon og sliter med å puste. Jeg trener på pusten og på det å være tilstede her og nå.

...redd fra jeg var ei lita jente...han som brukte vold... holde munn... ingen så eller hørte noe... har ennå kroniske spenninger... store leddplager... alle spark har skadet... operasjon i hodet... jeg kan bli veldig redd... sliter med å puste... mister jeg all konsentrasjon... jeg bekymret meg mye... gråte og sørge... aldri kunnet stole på noen... mye hjelp til å håndtere bagasjen jeg hadde.

Barna mine har jeg bekymret meg mye for. Og det tok lang tid før jeg kunne gråte og sørge over det de vokste opp med. Vi trengte god hjelp og lang tid for å lære å snakke sammen og å kunne ligne en vanlig familie. De er voksne nå, og jeg blir veldig glad når de ringer meg.

Jeg hadde aldri kunnet stole på noen. Men på senteret lærte jeg at jeg kunne begynne å stole på mennesker. Da jeg etter noen år fikk kjæreste, trengte han og jeg mye hjelp til å håndtere all bagasjen jeg hadde med. Det var en jobb å ikke tillegge han det som hadde med voldsutøver å gjøre. Nå har vi det fint sammen.

Det har tatt tid å bearbeide volden, og jeg lever fremdeles med ettervirkninger av den.

Kvinne - ti år etter utflytting fra Krise- og incestsenteret

Nå har vi det fint sammen.

Under noen år har vi hatt muligheten til å tilby yoga til våre brukere.

Målet med tilbudet har vært å øke helsegevinsten for våre brukere gjennom at yoga kan gi bedre søvnkvalitet, bedre balanse og bevegelighet.

Yoga kan gi bedre kontroll på pusten og at øvelser gir en beroligende effekt både fysisk og mentalt.

«Jeg kan romme mer vanskelige følelser/ tanker og at de bor i kroppen min»

«Jeg begynner å oppleve at det kan være trygt å være i kroppen»

«Jeg har fått større plass i kroppen til pusten, har mindre uro, angst og anspenhet»

«Jeg opplever at jeg kan være tilstede i kroppen når partner holder rundt meg»

Veien videre

Av Marie Lindén, virksomhetsleder
Krise- og incestsenteret i Fredrikstad

I 40 år har Stiftelsen Blå Kors drevet krisesenter, en oppgave som har vært både meningsfull og krevende. I 40 år har frivillige og ansatte møtt kvinner, menn og barn som har levd med vold og overgrep.

Det har hendt mye på alle disse årene, men vi er langt fra å komme i mål. Vold i nære relasjoner finnes i alle samfunnslag, i alle kulturer, i alle religioner og i alle land. Denne volden finner vi både hos menn og kvinner i alle aldre. Det er et universelt problem. Krisesenteret lytter og tar den utsattes fortelling på alvor, og det fyller fortsatt en livsnødvendig funksjon gjennom å gi beskyttelse, veiledning og bearbeiding av vold og overgrep. Som et døgnåpent lavterskeltilbud er det unikt.

Befolkningen i Fredrikstad og Hvaler og ellers i Norge, har fortsatt behov for et beskyttet botilbud, behov for råd, veiledning, støtte og hjelp. Krisesenteret har fortsatt en viktig funksjon å fylle.

Vi skal være medvandrerer på veien til et liv uten vold.

For å klare kampen mot vold og overgrep må vi stå sammen. Vold i nære relasjoner er både mitt og ditt ansvar. Vi trenger kunnskap og bevissthet om voldens dynamikk i samfunnets alle ledd. Vi må fokusere på det forebyggende, samtidig som vi fokuserer på det reparerende. Vi må ta inn over oss at vold påvirker alle aspekter i et menneskes liv, og at veien tilbake til et liv uten vold tar tid.

Bidragstere

Ann-Kristin Johansen side 16,
Erik A. Andreassen side 46,
Ingebjørg ansatt i 18 år side 19,
Kari Omvik side 25,
Odd Holten side 8,

Berit Holten side 4,
Erling Omvik side 4, 8 og 31,
Jon Erik Olsen side 50,
Marit ansatt på 31. året side 11,
Suzanne Walther side 46,

Elna K. Holbye side 32,
Helene S. A. Matri side 48,
Jørgen Lorentzen side 42,
Mildrid Mikkelsen side 28,
Tove Smaaldal side 40.

En ekstra stor takk til alle dere anonyme bidragstere som har gitt deres fortellinger og bilder til denne boken.

Faksimiler

Side 21 Se barnet i familievolden - Fredriksstad Blad 11. november 2005.
Side 22 Krisesenterets jubileumsavis - i samarbeid med Fredriksstad Blad 11. november 2005.
Side 23 Voksne kan stoppe overgrep mot barn, Kronikk i Fredriksstad Blad 21. november 2017.
Side 25 Frastjålet en barndom - Demokraten 5. oktober 1993.
Side 36 Staten vil sikre krisesentrene - Demokraten 2. juni 2004.
Side 36 Voldsutsatte barn skal prate.
Side 36 Starter krisesenter for menn - Fredriksstad Blad 7. oktober 2010
Side 37 Vil ha lovfestet tilbud - Fredriksstad Blad.
Side 37 Kunngjøringer: Gruppetilbud til menn - 21. oktober 2001.
Side 37 Menn som ofre - Fredriksstad Blad 21. oktober 2011
Side 42 Vold mot menn er tabu, de søker ikke hjelp - Kronikk i Fredriksstad Blad 11. april 2016.

Konsept og idé	Marie Lindén
Design	Compodeal AS
Trykk	Møklegaards Trykkeri AS
Utgiver	Krise- og incestsenteret i Fredrikstad , Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad
Tittel	40 år og 40 stemmer mot vold, 1979-2019
Utgitt	25. november 2019

**Tusen takk til alle som har bidratt til
å gjøre denne boken mulig.**

Ditt bidrag gjør en forskjell.

